

PDV 08 2021/2022

Úvod do distribuovaných systémů

Michal Jakob

michal.jakob@fel.cvut.cz

Centrum umělé inteligence, katedra počítačů, FEL ČVUT

Paralelní
výpočty

Distribuované
výpočty

Plán

T	Přednáška
6.4.	Úvod do distribuovaných systémů (DS). Detekce selhání.
13.4.	Čas a uspořádání v DS.
20.4.	Globální stav a distribuovaný snapshot.
27.4.	Vyloučení procesů. Konsensus.
4.5.	Konsensus. Raft.
11.5.	--- Rektorský den ---
18.5.	Volba lídra. Shrnutí předmětu.

Studijní materiály

Slidy

Hlavní kniha: Maarten van Steen, Andrew S. Tanenbaum:
Distributed Systems (3.01 Edition), 2017, k dispozici online:
<https://www.distributed-systems.net/index.php/books/ds3/>

Sekundární kniha: George Coulouris, Jean Dollimore, Tim
Kindberg, Gordon Blair: **Distributed Systems: Concepts and
Design (5th Edition)**, 2011

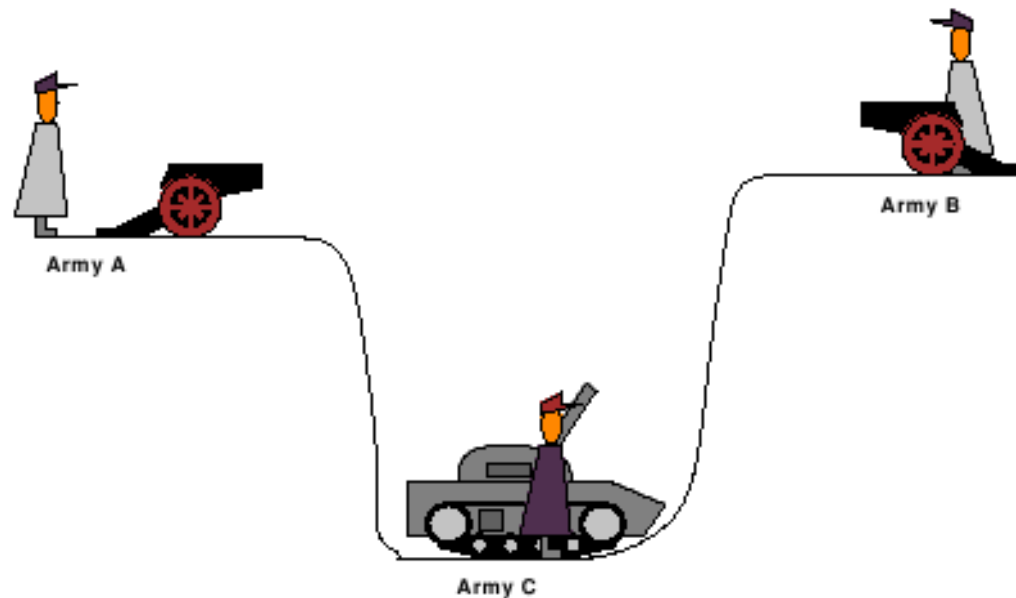
Cvičení a semestrální práce jsou v **Javě** (nainstalovat a
zprovoznit IntelliJ IDEA)

Úvod do Distribuovaných Systemů

Dva generálové

Pouze **synchronizovaný útok uspěje** → generálové se potřebují dopředu **shodnout na čase**, kdy oba zaútočí.

Komunikují skrze **posílání zpráv**. Poslané zprávy se mohou **ztratit...**

Jak **zaručit**, že zaútočí ve stejný čas?

Dva generálové

Možné řešení:

- Generál A: zaútočit za úsvitu!
- Generál B: potvrzují, zaútočit za úsvitu!
- Generál A: potvrzují, potvrzují, zaútočit za úsvitu!
- Generál B: potvrzují, potvrzují, potvrzují, zaútočit za úsvitu!
- ...

Lze ukázat:

Řešení problému Dvou generálů za předpokladu nespolehlivého kanálu **neexistuje!**

Reality Check

Příklad: Výběr z bankomatu

- **vyberete** si z bankomatu v Praze 1000 Kč
- ze zůstatku z vašeho účtu se **odečte** 1000 Kč

Problém **atomického commitu**: atomický commit je sada více operací, které jsou provedeny jako jedná operace.

- zúčastněné systémy musí zkoordinovat zda a kdy tyto operace budou provedeny

Pragmatické řešení problému Dvou Generálů

Musíme akceptovat nespolehlivost komunikačního kanálu a nesnažit se ji nejistotu eliminovat, ale snížit na přijatelnou mez

Předpokládejme, že pravděpodobnost chycení kurýra je p a že opakované zachycení kurýra jsou nezávislé jevy.

Možné řešení:

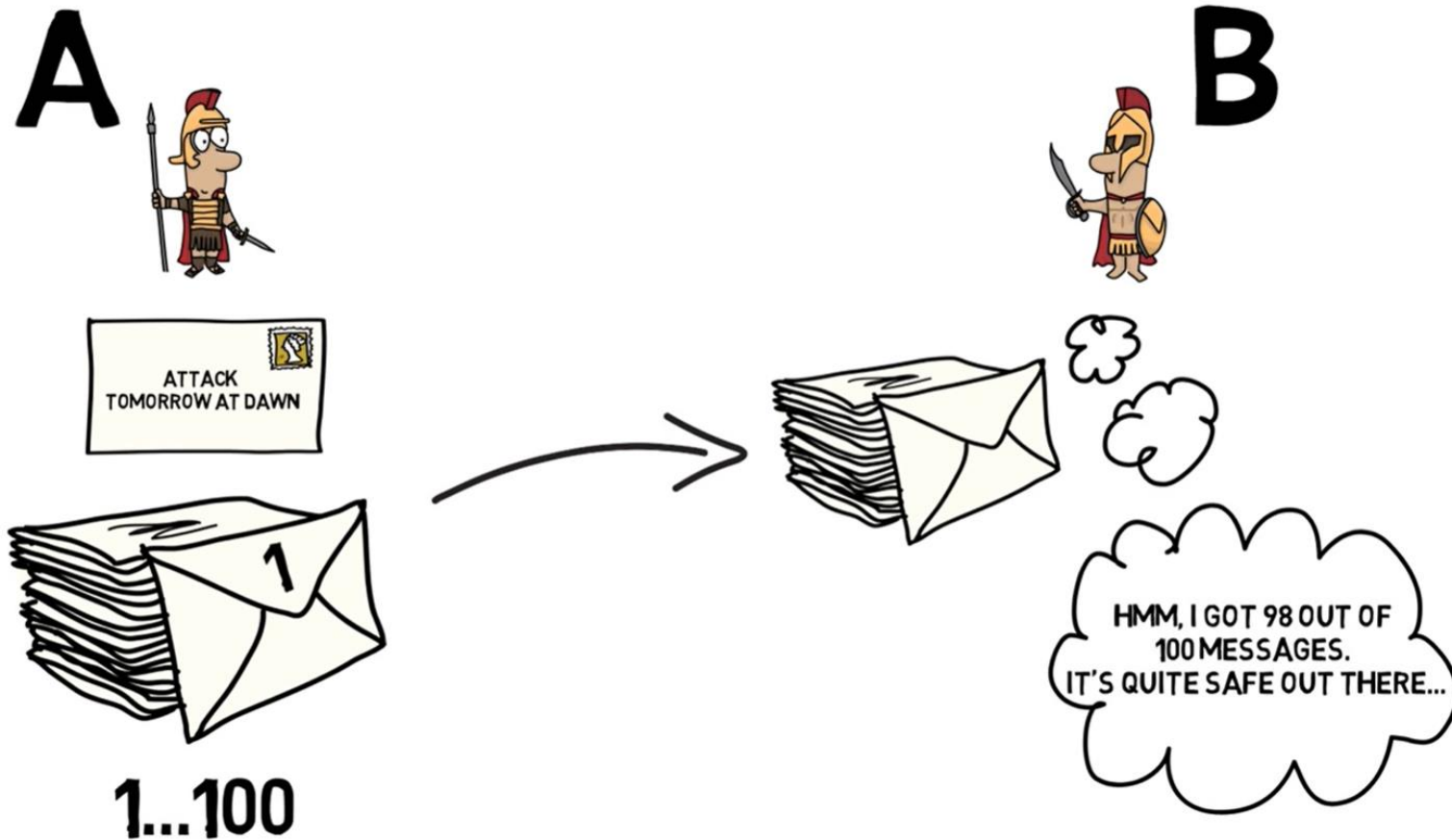
- Generál A pošle n kurýrů a **každopádně** zaútočí za úsvitu
- Generál B zaútočí za úsvitu pokud k němu dorazí **aspoň jeden** kurýr

Pravděpodobnost **nekoordinovaného útoku** je p^n .

- snížit pravděpodobnost nekoordinovaného útoku můžeme posláním více kurýru ...

Jistoty koordinovaného útoku ale **dosáhnout nemůžeme** (pokud $p > 0$).

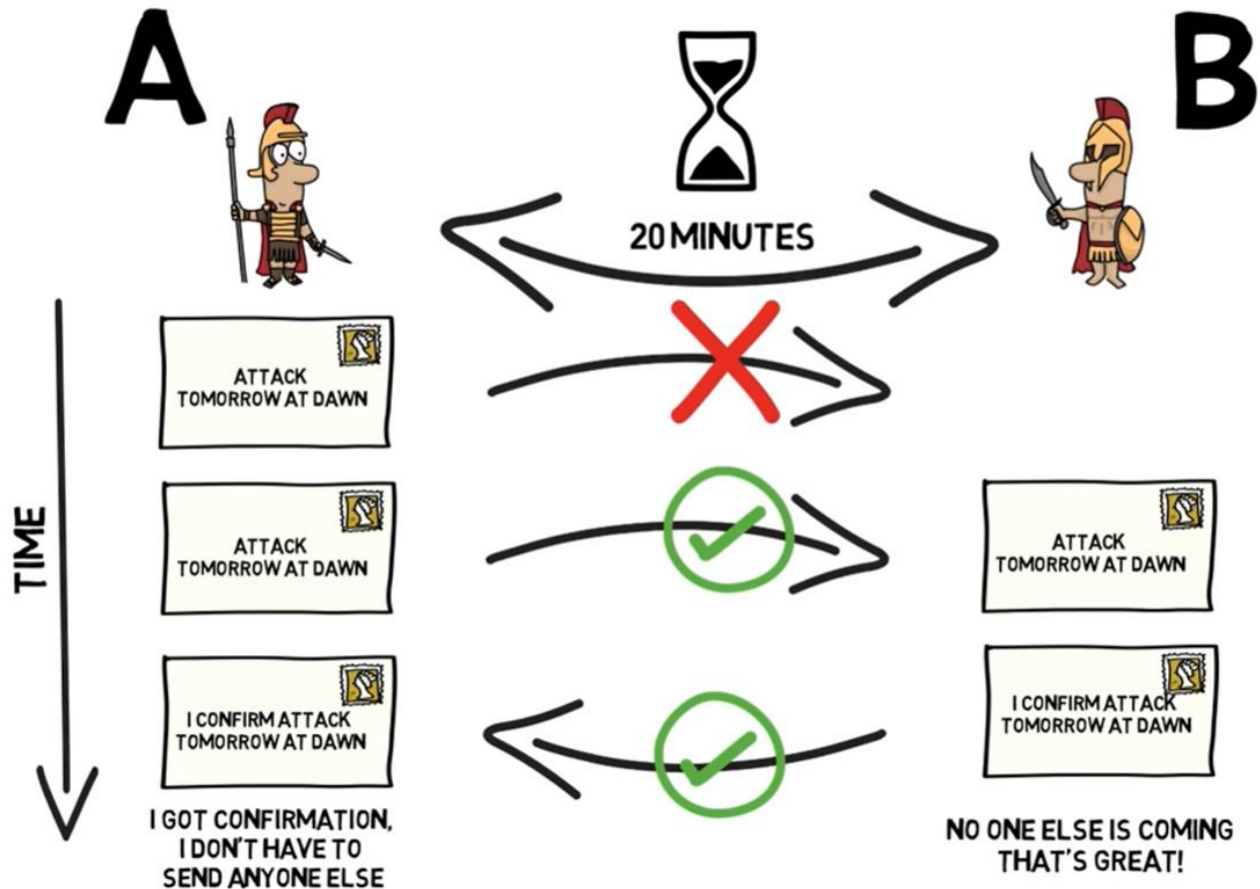
Pragmatické řešení

Drahé

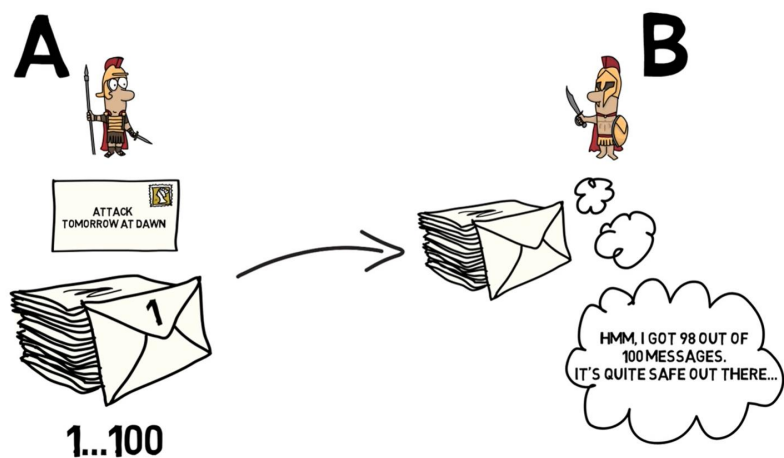
Alternativní přístup

WHAT IF WE DON'T WANT TO SACRIFICE SO MANY MESSENGERS?

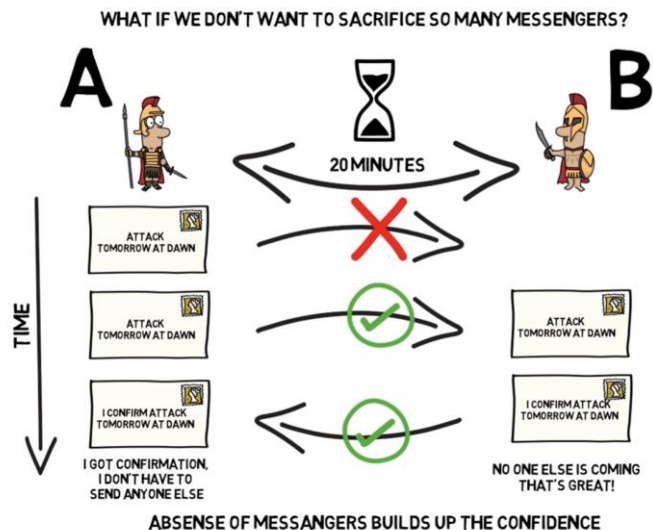

ABSENCE OF MESSENGERS BUILDS UP THE CONFIDENCE

Dav přístupy

drahé

pomalé

Co to je distribuovaný
systém?

Distribuované systémy jsou všude

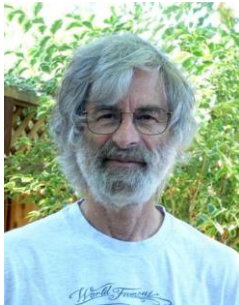
Od té doby, co existují počítačové sítě (natož Internet!) už prakticky **neexistují systémy**, které by **nebyly** aspoň částečně **distribuované**.

Co to je DS?

Definice (optimistická)

Soubor (*collection*) **autonomních výpočetních jednotek**, které se uživateli jeví jako **jeden koherentní systém**. [Andrew Tanenbaum]

Definice (pesimistická)

Systém, ve kterém selhání počítače, o které jste vůbec nevěděli tušení, že existuje, učiní váš vlastní počítač nepoužitelný. [Leslie Lamport]

Definice (pragmatická)

Soubor (*collection*) nezávislých, **autonomních výpočetních jednotek** propojených **komunikační sítí**. Výpočetní elementy komunikují formou **posílání zpráv** za účelem určité formy **spolupráce**.

Příklady distribuovaných systémů

Mezibankovní
platby

MMOG

Uber/Lyft/
Liftago

Sensorové
sítě

P2P síť

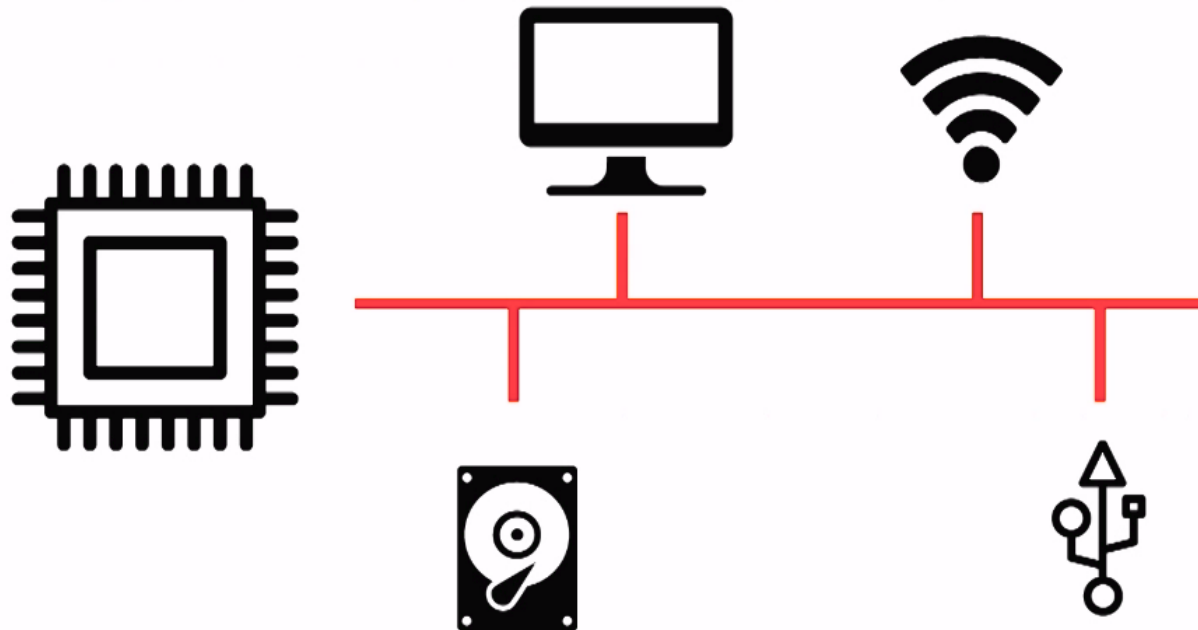
Blockchain

Řízení výrobní
linky

Datové
centrum

Internet

Je počítač distribuovaný systém (z pohledu programátora aplikací)?

Není* → Proč?

(moderní počítače se jim v leččems blíží)

Charakteristiky DS

V distribuovaném systému:

1. Výpočetní jednotky nemají **sdílenou paměť**
2. Výpočetní jednotky **nesdílejí** globální **hodiny**
3. Výpočetní jednotky **selhávají nezávisle**

Naopak:

Paralelní systémy sdílejí

1. **Paměť**: předávání stavu používá sdílenou paměť a synchronizační mechanismy
2. **Hodiny**: přístup ke společným hodinám
3. **Osud**: selže buď nic nebo vše

Cíle při vývoji DS

Výkon/Škálovatelnost

Schopnost řešit více úloh nebo větší instance úloh, než je možné s jedním počítačem

Podobné jako u paralelních výpočtů, ale řeší i případy, když už jeden počítač nestačí.

Spolehlivost/Dostupnost

Schopnost zajistit (téměř) trvalou dostupnost požadovaných služeb

U paralelních výpočtů tento cíl typicky nemáme

zaměření distribuované části PDV

Další cíle: otevřenost, bezpečnost, ...

Nezávislá (a částečná) selhání

Nezávislá selhání komplikují život vývojářům

Algoritmy je třeba navrhnout tak, aby s možností selhání počítaly a byly **robustní vůči selhání**.

n závislých procesů,
pravděpodobnost selhání $p \rightarrow$
dostupnost $(1 - p)^n$

Nezávislá selhání usnadňují život uživatelům

Replikace pomocí více nezávislých počítačů **zvyšuje odolnost** vůči selhání

n nezávislých procesů,
pravděpodobnost selhání $p \rightarrow$
dostupnost $1 - p^n$

Hlavní typy DS

DS pro vysoko
výkonnostní výpočty
(high-performance
computing)

Distribuované
informační systémy

DS pro pervazivní
výpočty/IoT

DS pro spolehlivé a rozsáhlé (high-performance) výpočty

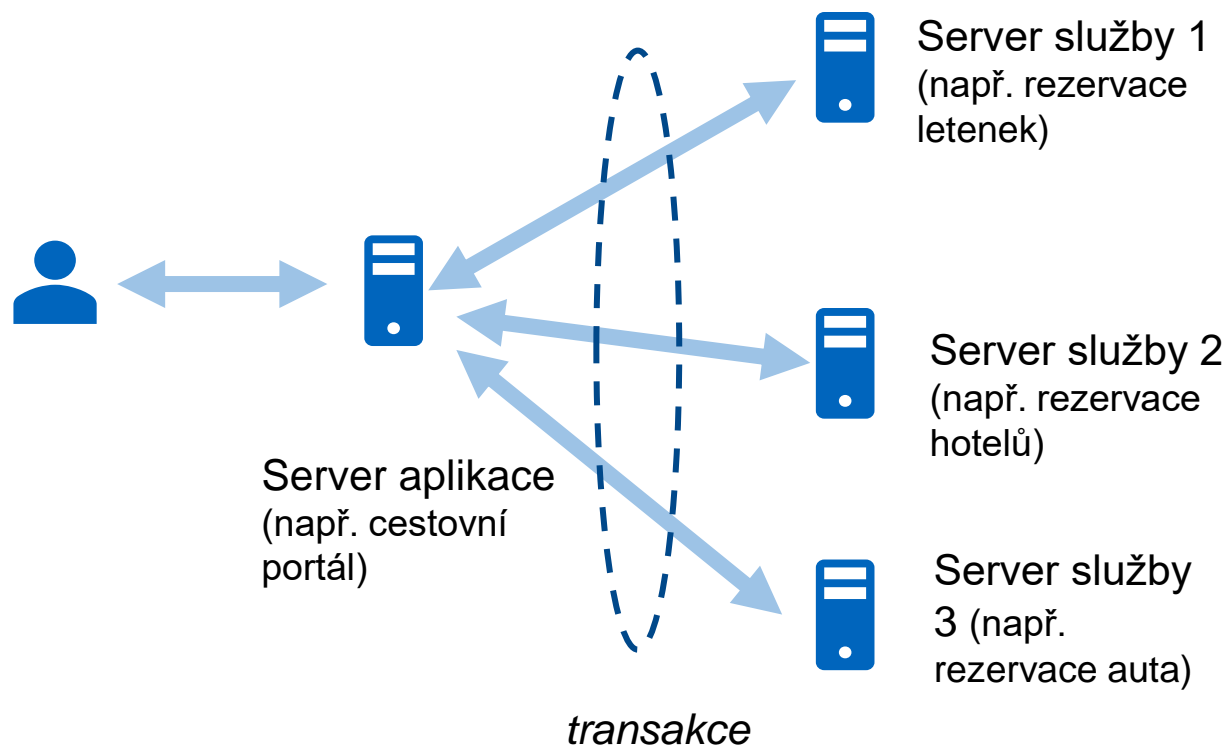
DS jako nástroj pro zvýšení výkonů, spolehlivosti a ekonomické efektivity.

Model sdílené paměti se na multi-počítačové architektury **nepodařilo rozšířit** → Další škálování možné jen v paradigmatu distribuovaných výpočtů založených na posílání zpráv.

Distribuované informační systémy

Distribuce vynucena příslušností jednotlivých výpočetních uzlů do **různých organizací**.

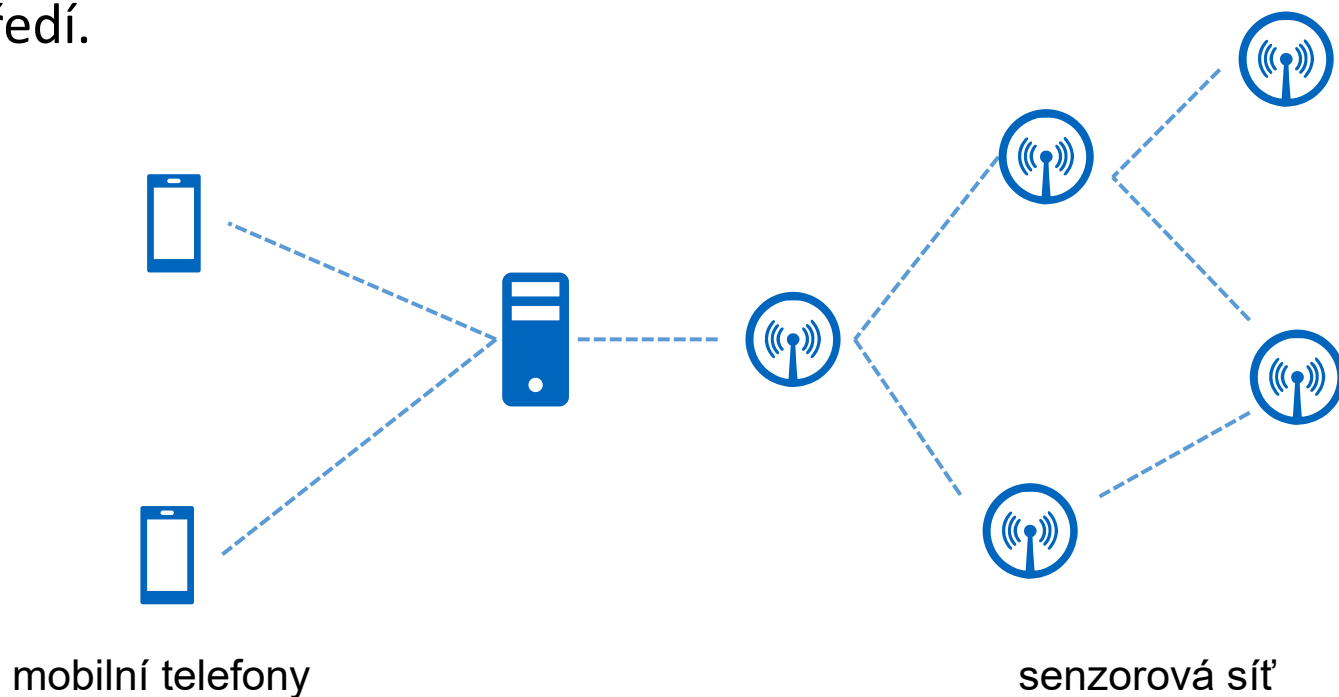

Hlavní výzva: **spolehlivost a konzistence.**

Pervazivní DS/IoT

Malé, mobilní výpočetní uzly, často **vtělené do fyzického prostředí**.
Omezení na dosah a rychlost komunikace, a na spotřebu energie.

Distribuce vynucena nutností **fyzické blízkosti** uzlu k uživateli nebo prostředí.

Hlavní výzva: **efektivita, dostupnost,**

Modelování DS

Klíčové elementy DS

Výpočet

Interakce

Čas

Selhání

Výpočet

Proces: jednotka výpočtu v distribuovaném systému (někdy nazýván uzel, hostitel, element, ...)

Množina (skupina) procesů: označována Π – je složena ze souboru N jednoznačně identifikovaných procesů p_1, p_2, \dots, p_N .

Klasické předpoklady DS:

- množina procesů je **konstantní** (N je dobře definováno)
- procesy se navzájem **znají**
- BÚNO: všechny procesy provádějí kopii stejného **algoritmu** (souhrn těchto kopií vytváří distribuovaný algoritmus)

V reálných rozsáhlých (někdy tzv. **extrémních**) distribuovaných systémech tyto předpoklady nemusí být splněny.

Interakce

Procesy komunikují **zasíláním zpráv**

- $send(m, p)$ pošle zprávu m procesu p
- $receive(m)$ přijme zprávu m

Zprávy mohou být v některých případech jednoznačně **identifikovány**

- odesílatelem zprávy
- sekvenčním číslem, které je lokální odesílateli

Klasickým předpoklad: každý pár procesů je propojen **obousměrným** komunikačním **kanálem** (point-point messaging)

- plně propojená topologie může být realizována pomocí směrování (routingu)

Čas

Přesné globální hodiny by umožnily globální uspořádání výpočetních kroků v DS. Bohužel **neexistují**.

Každý proces má své **lokální hodiny**.

Lokální hodiny **nemusí** ukazovat **přesný čas**.

Synchronizace lokálních hodin je možná **jen** s určitou **přesností**.

DS a Čas

V distribuovaných systémech je obtížné uvažovat o čase nejen kvůli absenci globálních hodin, ale také proto, že obecně nelze dát časové **limity** na **komunikaci** a **délku výpočtů**.

Různé možné modely:

- **Asynchronní DS**
- **Synchronní DS**
- **Částečně synchronní DS**

Synchronní vs. Asynchronní

Asynchronní systém

- Žádné časové limity na **relativní rychlost** vykonávání procesů.
- Žádné časové limity na **trvání přenosu** zpráv.
- Žádné časové limity na **časový drift** lokálních hodin.

Synchronní systém

- **Synchronní výpočty:** známe horní limit na relativní rychlost vykonávání procesů.
- **Synchronní komunikace:** známé horní limit na dobu přenosu zpráv.
- **Synchronní hodiny:** procesy mají lokální hodiny a je znám horní limit na rychlosti driftu lokálních hodin vzhledem k globálním hodinám.

Částečně synchronní DS

Částečná synchronita: pro většinu systému je relativně snadné definovat časové limity, které platí **většinu času**. Občas se ale mohou vyskytnout období, během kterých tyto časové limity neplatí.

- zpoždění procesů: např. swappování, garbage collection
- zpoždění komunikace: přetížení sítě, ztráta zpráv (vyžadující jejich opakovaný přenos)

Prakticky užitečné systémy **jsou částečně synchronní**

→ Umožňuje **v praxi vyřešit** problémy, které jsou za předpokladu plně asynchronních DS **neřešitelné**.

- některé z časových úseků synchronního běhu DS jsou dostatečně dlouhá na to, aby distribuovaný výpočet skončil

Selhání

Jak procesy, tak komunikační kanály mohou v DS selhat.

Selhání procesu

- **havárie (crash/fail-stop):** proces přestane vykonávat algoritmus (a reagovat na zprávy)
- **libovolné (byzantské) selhání:** proces může pracovat dále (a reagovat na zprávy), ale vykonává chybný algoritmus (z důvodu softwarové chyby nebo úmyslu)

Selhání kanálu

- **ztráta zprávy (message drop):** zpráva není doručena cílovému procesu (např. kvůli přetížení sítě nebo přetečení zásobníku v OS u přijímacího procesu)
- **rozdělení (partitioning):** procesy jsou rozdělené do disjunktních množin (oddílů - partitions) tak, že v rámci oddílu je komunikace možná, ale mezi oddíly nikoliv

V případě synchronních DS definujeme ještě **selhání časování**, pokud doba odezvy procesu nebo přenosu zprávy po síti vybočila z dohodnutého **časového rozmezí**.

Předpoklad na komunikační kanál

Dokonalý
(perfect)
kanál

Spolehlivé doručování: Pokud proces p pošle zprávu procesu q ani p a ani q nehavaruje, pak q nakonec zprávu obdrží.

Žádná **duplikace:** Žádná zpráva není doručena vícekrát než jednou.

Žádné **vytváření:** Je-li zpráva m doručena procesu p , tak zpráva m byla dříve poslána nějakým procesem q procesu p .

Garantované pořadí doručování: Odešle-li proces p procesu q zprávy m_1 a m_2 , tak pokud byla m_1 odeslána dříve než m_2 , tak m_2 nemůže být doručena aniž by předtím byla doručena m_1 .

Spolehlivý
kanál

FIFO kanál

Chybné předpoklady při vývoji DS

Řada DS je **zbytečně komplexních**. Komplexita je způsobena chybami, které je třeba později záplatovat. Chyby vycházejí z **mylných předpokladů**.

Typické mylné předpoklady

- Síť je spolehlivá
- Síť je zabezpečená
- Síť je homogenní
- Topologie sítě se nemění
- Síť má nulovou latenci
- Neomezená kapacita sítě
- Systém má jednoho administrátora

Shrnutí

Distribuované systémy jsou všude kolem nás a jejich **význam a složitost** dále **roste**.

Základním rozdílem mezi paralelními a distribuovanými výpočty jsou: absence **sdílené paměti**, absence **globálních hodin** a nezávislá **selhání**.